

Pentru ministrul de honvezi!

Știm din cuvântarea domnului ministru Nyiri, ținută în ședința Dietei din 27 Decembrie, că voește zilele acestia să cheme sub arme 43,889 de rezerviști, capi de familie, oameni cari și-au împlinit odată contribuția lor de sânge. Ii va chema acum, în cap de iarnă, anume în locul recruților cari anul acesta nu sunt, pentru-că din pricina kossuthiștilor, Dieta n'a putut vota până acum recruți pe seama armatei.

Mii și mii din rezerviștii aceștia sunt Români. Este foarte grea soarta ce-i așteaptă pe acești nefericiți. Nepregătiți la lovitura aceasta, ei lasă cei mai mulți familia lor în mizerie.

Așa fiind, domnul ministru de honvezi, poftescă și ușureze barem încât-va soarta acestor nefericiți. Se știe că mulțime de feciori români, împinși de simțământ patriotic și național, și cu gândul să scape pe frații lor cari împliniseră trei ani, în slujba cătânească, au intrat în armată de bună voe. Și regimentele românești s'au umplut, aproape cu numărul de recruți recerut, așa că dacă și celelalte naționalități din țeară făceau ca Români, azi n'ar trebui chemați susțitorii de familie dela vetrele lor. Dar îndeosebi șovinisti unguri ațiați de conducătorii lor kossuthiști, ziceau că e tradare de patrie a intra în armată și tinerii maghiari nici n'au intrat.

Tot domnul ministru de honvezi a constatat că au intrat mulți recruți de bună voe și prin urmare cu atâția mai puțin rezerviști sunt de chemat sub arme.

Rugăm acum pe domnul ministru de honvezi, să aibă în vedere, că *poporul român este cu totul nevinovat de obstrucția care i-a negat d-sale cătanele, ordinațiunea d-sale mai aspru decât pe Români îi lovește pentru-că dinșit sunt mai săraci, și mai ales se știe, cum recruții români cei mai mulți au intrat de bună voe în armată. Binevoiască ministrul a da pace rezerviștilor de naționalitate română, ori cel mult a chema dintre ei numai atâția, câți lipsesc din contingentul cu care contribuie poporul român în armată.*

Știm că ținerea evidenței în armată, nu se face după naționalități, dar de-astădată este prea luminos, că o mare nedreptate li-s'ar face Românilor, când de pildă nu s'ar ținea socoteală de împregiurarea, că recruții Români au intrat de bună voe și acum ar trebui să între și rezerviștii Români, ca să îplinească locurile recruților Maghiari, cari n'au intrat.

Suntem siguri că dacă se va ținea cont de dreptate, numai puțin rezerviști Români vor trebui să între acum sub arme, atâția câți recruți români au lipsit d'a intra de bună voe în armată.

Așteptăm, ca domnul ministru de honvezi să ușureze în chipul acesta miseria mare ce o pricinuește ordinațiunea d-sale.

DIN ROMÂNIA.

M. Sa Regele a primit Mercuri la amiază, cu ceremonialul obișnuit, biuroul și comisiunea Senatului, cari l-au remis Adresa de răspuns.

După-ce dl P. S. Aurelian a dat citire Adresei, M. S. Regele a rostit următorul răspuns:

„Domnule Președinte,

„Domnilor Senatori,

„Mărturisirile de credință și felicitările pentru nașterea Principelui Nicolae ce Mi-le aduce Senatul, sunt scumpe ini-

mei Mele și deșteaptă în Mine, ca în totdeauna, o adâncă recunoștință.

„De asemenea privesc cu o vie bucurie asigurările ce Mi-le dați despre hotărîrea Domniilor Voastre de a da Guvernului Meu un sprijin statornic și luminat spre a duce la bun capăt marea și rodnică muncă ce cu atâta rîvnă și patriotism ați desfășurat dela începutul acestei legislaturi.

„Restabilirea stărei normale în domeniul finanțelor publice și însemnata reformă a acciselor sunt isbânzi netăgăduite ale sîrguinței Domniilor Voastre, ele sunt tot odată și o sigură cheazăie că veți ști a rezolva cu maturitate și competență problemele economice ce se vor supune debaterilor Domniilor Voastre.

„Urmați dar înainte, domnilor senatori, cu acelaș gând pururea îndreptat spre binele obștei și spre propășirea scumpei noastre Români.

„Vă mulțumesc din suflet în numele Reginei, al Meu și al Familiei Mele, pentru sentimentele de dragoste ce cu atâta căldură Ni-le arătați.

Luptele din Macedonia.

Zăpadă grea acopere munții și colinele Macedoniei, dar sunetul armelor tot n'a amuțit și bandele resvrăitoare tot nu pun pace.

Eată cum descrie un ziar, un episod din luptele acestor bande: „I-a venit la cunoștință poliției, că în satul *Ralencia* în casa unui țeran cu numele Mancin, sunt ascunși 5 insurgenți. Miliția a baricadat casa, dar insurgenții ascunși pe la celelalte case, au început să-i împuște în spate. Soldaților ajunși în strîmtoare, li-au sărit în ajutor turcii, la ce insurgenții au dat foc la case și au scăpat cu fuga Soldații și locuitorii, n'au cutezat a-i urmări pe insurgenți, cari s'au ascuns pe urmă în munți. O altă bandă de insurgenți sub conducerea lui *Apostol*, au ucis în satul *Sellic* patru turci. În apropierea satului *Radovița*, s'a ciocnit o bandă de 20 insurgenți cu soldații turci, conduși de sergentul *Cristo*. Banda a reușit să scape, numai un tiner, băiatul de 15 ani a conducătorului a rămas împușcat pe terenul de luptă“.

Amestec nepermis.

Se pare că șovinisti kossuthiști și-au luat nasul la purtare și s'amestecă până și în cele mai însemnate afaceri bisericesti de ale noastre, ale naționalităților. Se știe, de pildă, ce vulea au făcut — îndeosebi Bartha dela *Magyarország* — în contra întăririi de episcop a părintelui vicar Mangra. Se pare că lucrul acesta li-se rentează, căci acum un alt tovarăș al lui Bartha, prim-redactorul *Lovász* a interpelat chiar în Dietă, în ședința de Miercuri, pe ministrul de culte, luându-l de scurt pentru-că *la Temișoara s'a ales episcop sârb George Letici*, care nu place calvinului *Lovász*. A somat deci pe ministru ca să sfătuiască pe M. Sa, ba să exopereze chiar, să nu întărească pe alesul episcop.

Li-a reușit odată campania păcătoasă: în contra alegerii dela Arad! Incuragiați de aceasta, șovinisti au prins acum curagiu și ne putem d'aci încolo aștepta că biserica gr.-orientală română și sârbă să nici nu mai poată alege în pace episcopi, ci tot cu interpelări și campanii mizerabile ne vom pomeni.

Malcontenții români aradanii, pătimasi nevredecii, pot fi mulțumiți: au reușit să provoace amestecul Ungurilor și Jidanilor în afacerile noastre bisericesti în așa chip, că nimeni nu mai știe unde se vor opri poftele calvinilor și judeilor de a pune ei păstori peste poporul nostru dreptcredincios!

Noi protestăm însă cu toată puterea în contra acestui amestec. Treaba bisericii sârbe — și a ori cărei altă biserică națională — pe cine alege episcop și e o necuviință ca un deputat și ori cine — să caute a influența pe cine să întărească ori să nu întărească M. Sa.

Catastrofă îngrozitoare.

600 oameni arși în teatru. — Sute de răniți. — Scene grozave.

Telegraful aduce știrea despre o catastrofă poate fără păreche în istoria omenirii: la *Chicago*, în America, s'a aprins teatrul numit *Iroquois*. S'a iscat atunci așa groază și imbulzeală, în cât sute de oameni au murit călcați în picioare, pe alții l-a omorît fumul ear alții au fost mistuiți de focul care se întinsese cu o repeziciune grozavă.

Eată amănuntele:

Mercuri seara în teatrul *Iroquois*, unul dintre cele mai frumoase din *Chicago*, se juca opereta veselă „*Printul barbă-albastră*“. În teatru erau peste 1000 persoane, îndeosebi dame și copii. Se juca tocmai actul II, când dintr'o lojă de jos cine-va strigă:

— Foc, fugă cine poate!

Intr'adevăr, de sub scenă și năvălea un fum gros și îndată flacări grozave. Iși poate închipui ori-cine groaza ce cuprinse pe toți, mai ales că se făcu d'odată și întunerec: se stinseseră lampetele, deoarece-*ce chiar aparatul de gaz făcuse explozie*.

Fugea cine putea, așa, fără să știe ce face, încât într'un minut două, mai mulți oameni erau pe jos, decât în picioare. La uși era un morman mare de oameni cari se căleau unii pe alții.

În câte-va clipe întreaga scenă era o mare de flăcări. *Un singur teatralist n'a scăpat cu viață*. Focul cuprinde apoi logile și se produse un așa fum greu, încât *cei din logile de sus și dela galerie formal s'au înecat*. S'au găsit 150 de inși morți stând pe scaun. Va să zică s'au înecat de fum fără să se fi mișcat dela loc! Dintre cei dela galerie n'a scăpat unul singur, din pricina pe d'oparte că fumul pe aceia i-a copleșit mai iute, ear de altă parte pentru-că ieșirile sunt nu se poate mai înguste: uși și coridoare strânte încât abea pot trece doi alături deși, teatrul de altfel e nou, din anul trecut și era d'o strălucire și frumusețe rară. Zăpăciți de fumul care îneca, mulți dintre cei dela galerie au sărit jos: se înțelege, tot spre perirea lor, căci acolo în câteva minute scrum s'au făcut.

Se crede că au ars peste 600 persoane.

Până eri au fost scoase dintre ruine 392 cadavre. Răniți grav sunt peste 400. E o jale de nedescris în oraș.

Chicago, 1 Ianuarie. După raportul poliției, dintre ruine s'au scos 637 cadavre. Răniți greu sunt 500.

Pe coridoare au fost găsiți zecimi de inși morți stând în picioare, cum s'au înghesuit unii peste alții. Mulți au murit sărind de pe ferestre în stradă. Două cântărețe au înghețat în ferestre, unde reușiseră s'ajungă — fără haine, căci hainele de pe ele arsese; ele n'avuseseră curagiu să sară de pe ferestra. Dintre toți câți au fost în teatru, n'au scăpat teferi mai mulți decât 200. Înaintea teatrului se adunase aseară peste 50.000 oameni, dintre cari mulți vroiau să între cu sîla, peste poliție, în teatrul încins în flăcări: unii își aveau acolo soția și copilul, alții frați și părinți. S'au petrecut scene cari îți sfășiau inima. Toate morgele din oraș sunt pline cu cadavre ear spitalele pline cu răniți.

ULTIME ȘTIRI.

Obstrucția urmează. *Budapesta, 1 Ianuarie.* Alaltăeri noaptea, cașgerul s'a răspândit vestea în orașul cel 12 deputați câți mai fac oțtia în Dietă, s'au hotărît, vedând dărnicia luptei, care numai rele pricinui, dar la alt scop nu duce a depune și dēnșit armetele. Vestea produsă în toate cercurile multă destulire.

S'a dovedit însă, că n'a fricât o scornitură. *Magyarország* ganul obstrucționiștilor, desminte desarmarea și declara că cei 12 puțați vor continua obstrucția cu mijloacele posibile.

Deputatul Valasek osândit la Curie. *Budapesta, 31 Dec.* Curia a pertractat motivele anulare ce deputatul slovac *Valasek* a înaintat împotriva *senatului* prin care după-*ce tribunalul osândise la 3 luni temniță și coroane amendă, Tabla din jon a schimbat pedeapsa, dănd 1 an temniță de stat și 1000 amendă.*

Curia a pertractat abia sub presidenția lui *Kelemen ritz* și fiind procuror *Thassy*. A respins toate motivele pentru nimicirea sentinței *Te*.

Valasek rămâne deci față osânda de 1 an temniță plătească și 1000 coroane. A sta pentru-că la alegerile toamna anului 1901 ținând birea program, ar fi zis că gurii să se ducă în Asia, de unde au venit, și atunci va fi bine pace în țeara asta.

Provisorul. *Viena, 31 Dec.* Curia va publica mâne ordonanța imperială care se promulgă, pe buza paragrafului din Constituțiune, legile organice refer la budgetul provizori pe primul semestru anului 1904.

Rusia și Franța. *Paris 31 Dec.* *Nelidoff*, noul ambasador rus în Franța, sentând dlui *Louvet* scrisorile sale de dătare, a pronunțat o alocuțiune, în care că țarul i-a ordonat de a consacra silințele sale la conservarea și dezvoltarea legăturilor intime, cari unesc Franța și Rusia, a căror alianță constituie un garantios pentru menținerea păcii.

Din Camera României. *Budapesta, 31 Decembrie n.* Alaltăeri Camera a discutat asupra proiectului de lege prezentat de dl *Dumitru topolescu*, vice-president al Camerai proiect care ține la îmbunătățirea soartei țărănilor, ș'anume e vorba se desființeze greutățile ce auzeșii raniți când volau să cumpere terenii înși împreună (obștea) moșii dela proprietari.

Până acum au vorbit dela *Alexiu, Stelian, Carp* și *Cernescu* unul nu a combătut proiectul, că l'au primit pe d'antregul, ear *Stelian* și *Carp* mai ales) au prezentat unele observațiuni.

Isbucnirea războiului ruso-japonez. După știrile din urmă timp, războiul dintre Japonia și Rusia nu se mai poate înlătura. Eată telegramă sosește adică din capitala Japoniei:

Tokio, 31 Dec. Guvernul rus a înștiințat pe reprezentanții marilor puteri că un război între Rusia și Japonia pare de neîntărit. Prin trăgările sale, Rusia așa zicend silește pe guvernul japonez să făptuiască, deoarece-*ce se vede, imperiul rus nu va primească cererile Japoniei de a sta curând va pleca împotriva saiei cu oștire mare.*

catul Românului țeran de a nu-și asigura casele și șurile lor — și acești nenorociți l-au avut. Din satul întreg nime nu a fost asigurat. Și această întrelăsare păgubitoare acum numai o simt când li-se spune că de-ar fi fost asigurați — fie-care ar fi primit acum cel puțin 1—3 sute de coroane, cu care pe lângă trudă, și-ar putea ridica alte căsuțe.

Zadarnice însă sunt neconținutele noastre sfaturi și îndemnuri poporul nostru să se împretinească cu asigurările! Foarte puțin ne ascultă. Noi însă — ca mereu să adevăram poporul dragostea ce o avem față de el — nu conținem a-l repeta sfaturile bune și d'aceia și acum — punându-le înaintea ochilor nenorocirea sămănilor arși din Balomir — îndemnăm poporul să grăbească să-și asigure casa și șura, grajdul și nutrețul, magazinele și bucatele și apoi viața lor și viața vitelor.

Sfaturi amănunțite pentru asigurări. Vă da fiecare preot, fiecare învățator și în foarte multe locuri sunt agenți români, cinstiți — care Vă slujesc cu învățături privitoare la asigurări.

În urma urmelor doar întregă asigurarea e un lucru foarte ușor și eficient. Căci în vremea din urmă societățile de asigurare s'au înmulțit foarte și astfel siliți de concurență imbie — așa zicând în fie-care colț de stradă — cu prospecte, cu sfaturi, cu deslușiri. Și prețurile (premiile) de asigurare sunt foarte mici — așa de pildă după 100 coroane abia să plătește pe an 10, 30—60 cruceri, după cum edificiile sunt acoperite cu paie, cu șindilă, cu țigla ori cu alt material.

Ne facem mare bine prin asigurări — d'aceia din inimă Vă îndemnăm: asigurați-Vă edificiile, vitele și viețile voastre. » *Bunul Econom.*

Sfințire de biserică și școală.

Poporul dreptcredincios din comuna Cheresig, mai înainte cu câțiva ani, a zidit o biserică frumoasă, la care acum s'a făcut mai multe renovări interne, ear' în turnul aceleia s'a cumpărat un clopot de 600 chilograme.

Tot în anul acesta, după multe jertfe, a zidit o școală, care castel se poate numi pe lângă școlile din prejurime.

Ca aceste două așezăminte — mândria Cheresiganilor — să fie predate destinațiunii lor, s'a fixat ziua de 9 22 Noemvrie.

Atunci cu trenul de cu bună dimineață, a plecat din Oradea-Mare P. C. Sa vicarul episcopesc Vasile Mangra, însoțit de proto-

popul tractual Toma Păcala și de corul universitarilor de acolo, și la orele 7 dimineața au ajuns la stațiunea dela Cheresig, unde, într-o împințare P. C. Sale au venit un banderiu de 30 călăreți și o mulțime de trăsuri, în cari erau elita comunei bisericesti și politice, în frunte cu veteranul paroch local Demetriu Albu.

Aci veteranul paroch local, în numele comunei bisericesti, prin cuvinte alese salută de bunăvenire pe P. C. Sa, care nu a pregetat a veni la săvârșirea unui act de mare însemnătate pentru poporul său, asigurându-l despre supunerea și iubirea acestuia. P. C. Sa răspunde, că vine din încredințarea Prea Sfințitului domn Episcop diecesan, totdeauna a simțit bucurie, de câte ori a putut face mângăere poporului, care cu atâta dor și căldură îl primește, asigură pe vorbitor, despre iubirea și mângăerea sa în tot timpul. Aclamări nesfârșite urmează la adresa P. C. Sale.

În locul întâi P. C. Sa, apoi ceilalți oaspeți se urecă pe trăsurile puse la dispozițiune și pleacă la casa parochială conduși de banderiuul călăreților, de aici la sf. biserică, unde toate fețele sfințite îmbrăcându-se în odăjdii, ies în frunte cu P. C. Sa vicarul în curtea bisericeii, unde era gătit locul pentru sfințirea noului clopot, ca să fie așezat în turn — și la dorința poporului — se deosețuie încă sub durata sf. liturghii.

Deși sufla un vânt puternic, curtea bisericeii, era ticsită de o mulțime de popor: bătrâni, bărbați, junii și tineri, P. C. Sa, cu o mare paciență și rară evlavie a efectuat sfințirea clopotului, care de mai multe fete fecioare fu tras în turnul bisericeii.

Am intrat apoi cu toții în sf. biserică, unde sub conducerea P. C. Sale, încunjurat de protopopul Toma Păcala și preoții: Demetriu Albu, Georgiu Drimbea, Mihaiu Drimbea, Romul Mangra, Aureliu Albu și Ioan Tofiu, s'a început sfințirea apei și a bisericeii pe din lăuntru, apoi încunjurarea cu litia, stropirea pe din afară și celirea evangeliilor, după acestea mergerea la edificiul marelui școlăi, unde de asemenea se citește molifia prescriasă, și să stropeste cu apă sfințită toate despărțimintele școlăii.

Săvârșit fiind actul sfințirii, a urmat celebrarea sf. liturghii, pontificând P. C. Sa vicarul episcopesc, cu asistența preoților suspomeniți, ear' răspunsurile liturgice le-a cântat, corul universitarilor, sub conducerea învățătorului Nicolau Fîru din Oradea-mare cu o rară precizie.

La finea sf. liturghii, ca un Moise oarcând, ese pe amvon în mijlocul poporului P. C. Sa vicarul, și cu oratoria-i obișnuită, ține o cuvântare rară în felul său, vorbele lui dulci ca mierea se lipiau de inimile ascultătorilor, pe cari îl îndemna, a îmbrățișa cu toată căldura biserica și școala, pe cari azi le predă destinațiunii lor, precum ele au servit de mângăere, luminare și seut de apărare moșilor și strămoșilor noștri în grelele vieții lor, ca să nu cadă în cursa celor mincinoși, tocmai astfel vă va servi vouă de luminare, mângăere și apărare, atât în necazurile vieții noastre pămîntene, cât și în contra proroșilor celor mincinoși, cari azi s'au înmulțit, și cu ori-ce preț voesc a vă instrăina de cătră preotul și învățătorul

Doine și hore.

Din Bihor.

Frunză verd' n patru foi
Mă ceru la mama doî,
Unul Mercuri, altul Joî
Unul tiner și sêrac
Altul bătrân și bogat.
Mă vreau tiner și sêrac
Că omul cela bătrân
Mere ziua ș'adună fên
Și vine seara gemând,
Eu pun cina pe masă
El zice că n-o cina
Pân' la cap nu-l voi lega;
Dar feciorul cel tiner
Mere ziua adună fên
Vine seara fluerând,
Eu pun cina pe masă
El zice că n-o cina
Până la l-oî sâruta.

Nană pentru Dumnezeu
Lasă-te de capul meu,
Ba eu nu m'oi lăsa
Până tu vei numera:
Paiele de pe trei caré
Iarba din trei hotare
Și frunza dintr'un nuc
Și penele de pe un cuc
Atunci te lăs și mă duc.

Mândruțică cu păpuș
Sara vi, sara te duci,
Și nimiea nu-mi aduci,
Numai stinul plin de nuc,
Și poala de mere dulci.
Tu le-a duci, tu le mănânci

Pe dunguța patului
Cu dușmanii satului.

Frunză neagră rupe-te-aș
Pe genunche pune-te-aș
Slove negre scrieți-aș
La mândra trimite-te-aș
Ca să-mi vază și să-mi crează
Cum mi inima de neagră
Și să-mi vază și să-mi știe
Cum trăesc de cu șerbie.
Bate vântul și mă întreabă
La fântâna cea de iagă
Care mândră mi mai dragă?
Eu spusei la vânt așa;
Mi mai dragă cea băluță,
Vine seara mă descultă
Și-mi suce mustețele
Și face sprâncenele.

Mătrăgună n trei girezi
Drăguț ca și-a meu nu vezi
Pe din sus de gurișoară
Cunună de mustăcioară
Ca urzica din răzoare...
Mură neagră din rug verde
Rêu mă tem că mi-l'oi perde,
Că l'am mai perdut odată
Toată țara am cerat
Și de-abea că l'am aflat
În mijlocul codrului
În curțile dorului
Umblă-o fată să mi-l ie
Dumnezeu să nu i-l de
Umblă-o fată să-l sârute
Dumnezeu să nu-i ajute.
Comunicat de: G. M. Popa Teaha.
Vasile Sala.

vostru, cari sunt conducătorii vostri, aceștia sunt binevoitorii vostri, de aceștia să ascultați, ear de aceia să vă feriți, că perirea voastră o voesc.

Poporul sta și asculta ca încremenit, deoarece-ce o așa vorbire, la inima și priceperea lor, nu mai auzise, mai ales, când P. C. Sa face o frumoasă asemănare, aducând nainte luptele dintre Macedonenii și Atenieni, cum aceștia din urmă, înfrânți de mai multe-ori în războaiele cu Macedonenii, la propusul Împăratului acestora Filip al II-lea, că dacă dinșii doresc a trăi în pace și se nu mai poarte războaie, atunci se exilize pe oratorii lor, trei la număr, ei se și hotărăsc la aceasta, ceea-ce înțelegând oratorii lor, unul dintre aceștia, cu numele Demosthene, a convocat tot poporul Athenii la o adunare, în care a vorbit poporului următoarele:

Știu că voi a-ți hotărit exilarea noastră, ca să curmați luptele cu Macedonenii și să trăiți în pace cu ei, pacea însă, care ni-se imbie din partea împăratului lor, este pacea imbiată din partea lupului, oilor, ca ele se delăture de lângă dinsele câinii, ca aceștia să nu poată trezi pe ciobani, ear lupul să-și facă cheful cu ele, neconturbat, așa și voi, dacă ne veți exila pe noi — oratorii și adevărații vostri binevoitori — veți deveni robi Macedonenilor pentru totdeauna și vor dispune cu voi după bunul lor plac, cred acu, m'ați înțeles pentru-ce ve sfătuesc, ca se ascultați de conducătorii vostri naturali adică de preotul și învățătorul vostru.

Rog pe tatăl ceresc se reverse asupra voastră darurile sale. Amin."

Aceasta vorbire măiastră, a fost răsplătită cu aclamări de: să trăiască la adresa P. C. Sale.

A urmat banchetul, la casa parochului local, unde erau întinse trei mese, la cari și-au ocupat locul toți oaspeții, și la rindul vinuțului, cel dintău pocal, l'a ridicat P. C. Sa întru sănătatea Preasfințitului Episcop diecesan, Toma Păcala pentru P. C. Sa vicarul episcopesc, la adresele cărora corul a cântat „mulți ani“, apoi pentru protopopul Toma Păcala, pentru parochul local Demetriu Albu și în fine pentru poporul din Cheresig.

Sub durata prânzului, banda din loc a delectat oaspeții cu mai multe piese.

După ridicarea meselor din partea P. C. Sale, tineretul, a mers în edificiul școlăii, unde s'a început jocul, într-un despărțământ coriștii cu d-nele și d-șoarele Albu, Mangra și Drimbea, în al doilea țeranii, feciorii și fete care a durat până la orele 7 seara, când trăsurile au stat gata ca să ducă pe oaspeții bineveniți, și P. C. Sa însoțit de snita cu care venise și alți preoți din vecinătate, a plecat la modesta sa locuință, lăsând în urma sa plăcutilă suvenir și mare mângăere în mijlocul poporului de aici, de acea, toți cu inimi curate și buze nefătărite îi zicem la mulți ani P. Cuvioase părinte, Domnul sfințit să Te trăească.

Un cărturariu.

Apărare în contra-socialismului.

Auzind locuitorii din Leucusești despre numiții socialiști: că aceia le dau pământ, vor face ca să nu mai solvească atâta dare; să nu mai fie atâția slujbași etc. — tot întruna întrebau atât pe subscrisul cât și pe preotul nostru, că este ori nu adevărat aceea ce li-au povestit lor *Mureșanii*?

Auzind vorbe de aceste, Dl Constantin Rosa, s'a hotărit ca în ziua sf. Nicolae, să combată în biserică, explicând mulțimii de popor, cum acei Domni „socialiști“, nu binele poporului îl vor, ci jafuirea lor; să încaseze taxe și așa să poată ei trăi boerește.

Intr'o lungă predică și plină de motive i-a convins și li-a arătat poporenilor, cum să le întoarcă spatele acelora oameni, dacă vor veni pe la casele lor.

Aflu de prisos a reproduce predică în întregime, nu voi să zică cineva că iarăș imi laud preotul, e de ajuns însă să facă fie-care Domn preot pe unde numai să aude de acei oameni veninoși!

Să lupte numai românii după cum îi învață căpeteniile lor și nu acei

ce să închină Satanei și hulesc biserică lui Cristos.

Afară din fie-care comună cu astfel de nădrăgari și parasiti!

I. Furdianu.

Felurimii.

Un tun urias. „L'écho de l'armée“ ne da următoarele interesante amănunte asupra ultimului tun construit în America.

„Încercat de curând, acest urias a dat rezultate minunate în privința solidității și a justetei tragerei.

„Acest non tun, care a costat un milion, este destinat apărării coastelor. El măsoară 15 m. 11 de lungime, adică înălțimea unei case cu cinci etaje. Cine va mai îndrăzni vre-o dată să ancorageze în fața unui asemenea monstru, care cântărește 130.000 kgr. și trimete la 33 km. un obuz de 1087 kgr? ”

„Încărcătura sa de 290 kgs. pulbero da proiectilului o viziteză de 701 m. pesecundă.

„Este ușor de înțeles cât sunt de numeroase greutățile pe cari le prezintă manevra unui tun, în țeava căruia ar putea să intre nouă oameni unul peste altul. Într'adevăr: spre a-l încerca a trebuit să se construiască anume niște adevărate fundații în beton și niște schele de lemn pentru soldați.

„La încărcare, trei-zeci de oameni trebuie să împingă de o dată proiectilul în țeava în pulberoa — nitro celuloză fără fum — este așezată în saci de câte 50 kgr. pe care șase oameni îi aduc în spate și îi depun în camera de oțel a cuotei, cum se depun sacii de făină la intrarea în moară.

„Nu'i de glumit cu o asemenea moară care, când macină, aruncă pe gură trei-zeci de metri de flacără și a căreia voce trezește indefinit ecourile țărâmurilor și ale mării. Moară mai omoroasă ca toate, pe care știința o poate admira pentru a sa tehnică, dar pe care umanitatea trebuie s'o reducă la tăcere înainte să aibă vremea de a vorbi prea tare și de a distruge viețile omenești pe care nici un inginer nu le mai poate înapoia.

Virsta de măritiș a parizienilor a fost de curind stabilită pe baza unor statistice. Din lucrarea aceasta, care se ocupă cu periodul de la 1890 până la 1900, rezultă cu cele mai multe pariziene se mărită în al 21-lea an al vieții lor.

Din 121, 525 femei, cari s'au măritat în epoca aceasta, 27,981 nu aveau 20 ani impliniți, 61,370 aveau între 20 și 30 ani: 22,881 între 50 și 60... 578 dame s'au măritat după ce trecuseră de 60...

Nu e târziu nici odată!

Imitația diamantelor. Ca să știm, dacă nu diamant e veritabil sau nu, nu e nevoie de un expert. Probarea poate fi făcută de ori-cine, ori unde și în cel mai scurt timp. Ne trebuie numai o hârtie și un creion. Însemnăm un punct negru cu creionul pe hârtie, apoi privim punctul prin diamant. Dacă nu vedeți de cât un singur punct, puteți fi siguri, că diamantul e veritabil. Dacă însă semnul se radiază în una sau mai multe linii, sau dacă vedeți mai multe puncte, să știți, că diamantul e fals.

Origina jocului de domino. Două călugări, cari fuseseră osândiți să stea un timp îndelungat închiși în chilia lor se gândiră ce să facă pentru ca să-și îndulcească lungile ore de închisoare. Pentru aceasta luară niște pietre netede și le însemnară cu puncte negre, convenind de mai înainte, că cel ce va câștiga partida, va înștiința pe cel alt repetând cu jumătate glas primul rind din rugăciunea vesperelor: Domino, etc.

Încetul cu încetul cei doi călugări perfecționează jocul lor în așa grad, în cât la lăburarea lor din închisoare numitul joc era adoptat de toți oaspeții mănăstirei și admis ca joc de petrecere neoprit.

În curind jocul păși peste limitele mănăstirei, se răspândi din oraș în oraș și nu întârzie să devie popular în toată Italia. Primul rind din rugăciunea vesperelor fu redus numai la început Domino, nume sub care jocul s'a făcut cunoscut în toată lumea.

Falsificări din patriotism.

În ședința dela 11 Decembrie a Camerei române dl. Em. Culoğlu a ținut o vorbire din care reproducem următoarele :

Pentru a judeca dacă o faptă este morală, nu trebuie să ne referim numai la aprecierea noastră personală, ci la aprecierile personale pot să fie jignite în dreptatea lor de patimele noastre politice; trebuie să mai consultăm și pe alții, și trebuie să vedem ce precedente există și cum au fost ele judecate. Să mi dați voie să citez 3 cazuri de falșuri, care, fără ca lucrul să se pară o enormitate, au fost considerate ca „patriotice“.

Două din aceste cazuri privesc pe un Cantacuzino, și îmi pare rău, că lipsește de aici dl. Tanoviceanu, biograful familiei Cantacuzino, care ar fi putut să ne spună în ce grad de rudenie este dl. Mateiu Cantacuzino cu Ioan Cantacuzino, despre care ve voi vorbi.

În timpul domniei lui Mavrogheni, pe când nemții ocupau țeara, era un Ioan Cantacuzino spătar. Acest Ioan Cantacuzino era un patriot, pe care Nicolae Bălcescu îl ridică la înălțimea celor mai mari patrioți, la înălțimea acelor oameni, cari, la un moment dat, sunt în situațiune da-a salva o țeară.

În timpul acela se făcea un congres la Șistov, de către puterile Europene, cari inter-venise în afacerile țării noastre.

La acest congres, reprezentantul Turciei pretindea, că pe acele vremuri Turcia era stăpână pe ambele maluri ale Dunării.

Acest Ioan Cantacuzino se adresează lui Mateiu Cantacuzino, unchiul său, care poseda o colecțiune de hatiserifuri, în cari se cuprindea delimitarea țării, și scoțând mai multe copii de pe dăsele, voește să le înainteze acelu congres.

Citez din Bălcescu :

„Dar cea mai mare anevoință era ca să silească pe boeri să subscrie acest protest, fiind-că le era teamă de Turci. Cantacuzino, atunci, disperând de a putea astfel isbuti, căută un copist meșter și îl puse de subscribe pe mitropolit, episcopi și toți boierii, atât de bine în cât însuși ei n'ar fi putut răgădui. El a dat acest protest conțelului Mitrovschi, care îl trimise îndată la Șistov, la baronul Herbert, ambasadorul Austriei la congres și mare prieten al turcilor. Acest protest, cu actele alăturate, spăimântă pe ministri turci. Cantacuzino isbuti în dorința lui. Turcii nu mai puteau opri mișcările rușilor, și hotărele țării rămăseră nesupărate“.

Sper, că este un falș aci, un falș foarte caracteristic. Să iscălești pe aceste timpuri, nu era numai a comite un falș, era a-î expune capul la sabia turcilor. Cu toate acestea l-a făcut și a salvat interesele țării. El însuși, ne spune Bălcescu, zice în memoriile sale : „Și în conștiința mea cred, că aceste iscălituri mincinoase nu trebuie a mi-se imputa, căci ele au servit la folosul patriei mele“.

Acesta, dl-or, este un precedent. Insa

un falș mult mai grav decât acesta, săvârșit tot de Ioan Cantacuzino, și mult mai grav, din cauză, că este complicat cu amestecul mitropolitului țării și a unuia din episcopi, este următorul :

Principele Coburg venise la București și instituise un divan din care faceau parte mai multe nume ale istoriei noastre naționale. În prima ședință a acestui divan, Austria cerea ca boierii țării să-î jure credință și supunere. Ce se întâmplă d-lor ?

„Ioan Cantacuzino singur, zice Bălcescu, nu se descurăgia. Știind, că prin împotrivire n'ar câștiga nimic, hotărî că ar fi mai bine a înșela pe nemți. Nedescoperindu-se divanului el merse numai la mitropolit și îi zise să numească o comisie secretă spre a analiza jurământul propus. Spre acest sfârșit se numi episcopul Filaret, Cornescu și Ioan Cantacuzino. Ei se adunaseră la 7 ceasuri dimineța, și jurământul se hotărîse a se face la 12 la mitropolie.“

Cantacuzino zise boierilor săi : „Nemții sunt prevăzători, noi însă le vom dovedi, că suntem mai isteți decât dînșii, când este vorba de fericirea patriei noastre; și aruncăm dar jurământul scris de dînșii și scriem altul întemeiat pe cel mai mare folos al țării. Noi îl vom da apoi mitropolitului ca să-l scoată din sîn, în minutul ce va trebui a jura; nemții nu vor pricepe nimic; translatorul Marchelius trebuie să fie înconjurat de boeri, cari vor căuta să-l distreze și să facă sgomot mult, încât ei să n'audă articolele jurământului.“

Vedeți, d-lor, aceste diversae rerum figurae ?

Vedeți, că în asemenea materie nu se poate da o sentință absolută, o sentință cu un adevăr absolut ?

Toate sunt relative în lumea aceasta și lucrurile trebuiesc judecate după împrejurări.

Nu mai așa și conștiința absolut limpede poate să se pronunțe cine-va în asemenea materie.

Dar d-lor ceea-ce ve citiți sunt lucruri vechi, făcute în vremi trecute, este însă un caz recent, din istoria contemporană, cunoscut de toți d-voastre, un falș patriotic, acela al falsificării faimoasei depeși dela Ems.

Acest falș, ce face parte din lucruri cari par unor oameni ceva colosal, este mărturisit în întregul lui de Bismark, în memoriile sale și el spune chiar împrejurările în cari l-a făcut, de acord cu cine, și efectele ce le-a produs.

Era, d-lor hotărît Bismark să declare război Franței și văzând oare-care rezistențe ce i-se opuneau, invită la masă la dînsul pe Roon, ministrul de războiu și pe Moltke, și îl consultă în privința forțelor Germaniei, în raport bine înțeles cu acelea ale Franței. Amândoi îl asigură că, într-o luptă care s'ar face, Franța de sigur va ești învinsă.

Câte trei fiind acolo, vine lui Bismark o depeșă în care Abeken îi spune ceea-ce a zis împăratul și-l autorisă să publice această depeșă.

Iată cum spune Bismark :

„Cu această convingere, întrebuintă autorizațiunea dată de rege, transmisă prin Abeken, de a publica conținutul depeșei. În prezența ambilor mei oaspeți, fără a adăoga nici a schimba vre-un cuvânt, făcui oare-cari suprimări, astfel, că ea se găsi astfel formulată : Știrea renunțării principelui moștenitor de Hohenzollern a fost comunicată oficial guvernului imperial francez prin guvernul regalspan ol. D'atunci, ambasadorul francez a adresat încă la Ems M. S. Regelui cererea de a-l autorisa să telegrafizeze la Paris, că M. S. Regele pentru totdeauna se îndatora de a nu mai da consimțământul său, dacă Hohenzollernii ar reveni asupra candidaturii lor“.

Această din urmă frază este proprie lui Bismark.

„Diferința în efectul, ce trebuia să ducă textul prescurtat al depeșei dela Ems, comparat cu acela pe care l'ar fi produs originalul, nu provenea din întrebuintarea expresiunilor mai tari. El ținea numai la forma, ce da acestei declarațiuni caracterul unei regulări definitive a cestiunii, pe când redacțiunea lui Abeken n'ar fi părut decât, ca un fragment al unei negocieri încă în suspensie și care trebuia să fie continuată la Berlin“.

Ce spune Bismark de impresiunea ce a făcut depeșă, astfel schimbată, asupra lui Moltke ? Spune că acest lucru ravivează imediat pe Moltke, și că el exclamă :

„Iată ceva, care suna cu totul altfel; întâi era ceva, care părea că seamănă cu toba bătând retragerea : acum parcă aud sunetul unei fanfare și o provocare.“

D. T. Stelian : Trist exemplu ; condamnat de conștiința uiversală.

D. Em. Culoğlu : Conștiința uiversală e una și gloria și mărirea Germaniei e alta. După urma acestei depeși a eșit acel războiu, care a făcut unitatea Germaniei.

Vedeți însă în întreruperea d-lui Stelian, că lucrurile se apreciază în mod diferit. Spuneți-mi însă d-voastre dacă e un singur german, căru l să-î treacă prin cap să condamne această purtare a lui Bismark ?

Aci vorbim de patriotism și în legătură cu dînsul vorbim de morală.

Morală în acest caz e supusă, după cum vedeți, la diferite aprecieri, după punctul din care o privești.

Ear cât despre falsificarea săvârșită în România, a zis :

D-lor, eu am fost două ani de zile secretar general la ministerul de finance și am avut ocaziunea să lucrez cu acest domn Pictorian și pot să vă asigur că dintre funcționarii ministerului de finance acesta era și cel mai priceput și cel mai harnic și a-și putea să fac apel la conștiința întină a multor ministri de finance să spună dacă nu l'a dus el în spinare. Este un om, care nu avea în capul lui altă preocupare decât aceea a îndeplinirii datoriei, căci dela 8 dimineța până la 9

seara îl găsea totdeauna încleștat la biroul lui, ca să-și îndeplinească datoria. Nu datoria unui funcționar, care intra în birou ca să treacă ziua și să-și ia leafă la sfârșitul lunii, ci a unui funcționar înalt care are amorul profesiunii lui. El bine acest om, în urma unei aprecieri pe care a crezut-o foarte dreaptă, face o trageră falsă, care l'a fost impusă de o necesitate inexorabilă. Cred, că aci termenul se po trivește mai bine decât în alte cazuri pentru-că vistoria țării ajunsese în așa hal încât nu se putea plăti un mandat de o mie de lei și fiind-că toate băncile din București erau pline cu mandate de milioane rămase în suferință.

Acest funcționar, într'un moment de supărare, în cugetul lui de funcționar, face o trageră falsă, în sensul acesta, că declară eșite la sorți niște titluri, cari aparțineau Statului român pentru o operațiune, cari se înțelege lesne, ca să nu scoată din vistoria Statului, unde nu era nimic, o sumă de bani, cu care să plătească acest titlu.

Acest fapt, însă, în raport cu toate serviciile ce le-a făcut Statului în timp de 25 de ani nu are, vă rog să credeți, gra vitatea pe care o vedeți d-voastre. Și după ce s'a dat cas de neurinărire contra lui atunci vine el și zice : „Eu cred că nu mai pot ocupa o funcțiune, ca aceea de director al casei de depuneri“, și aici respect către opiniunea publică, acest respect, care el îl arată către guvern, d-voastră îl luați în nume de rău ? Și-l socotiți o o sfidare a opiniunii publice ? Apoi, după legile, cari le avem, el ar fi putut foarte bine să rămână director, însă el a crezut că nu poate să aibă autoritatea cuvenită și ar fi de dorit ca toți aceia, cari sun dați judecâței cu acușățiuni, cari sun pată pe onoare, ar fi mai bine, zic ca to aceia să fie la înălțimea sentimentelor acestui om. (Aplause).

Asigurați-Vă.

Ni s'a umplut inima de jale, când în zilele trecute am primit știrea, că un foc mare a pustiit întreaga comună Balomir de lângă Hateg. Foc a fost atât de năprasnic, încât d'întreg satul numai biserica și gură a rămas. Și acum prin gramezi de tăciuni și cenușă omul vede numai oameni desperați, cu ochii plânși și cu groaza morții de foame și de fr pe fețe. E o privesc sguuitoare : vezi un sat de oameni ajuns pe câmp fără hrană, fără îmbrăcăminte, fără adăpost și — fără nici o nădejde de ajutor.

Credem, că inimile duioase și grăbi să întindă câte-o bucată acestor nenorociți, dar cum aproape toți și înainte au fost lipiți de sâra — din ce amarul lor își vor pute ridica ear căsuțele tăciunite. Căci p

Poesii populare.

— Culese de Mihail Eminescu. —

Ziua bună mi-am luat
Dela grădina cu nuc
Dela părinții mei dulci,
Dela grădina cu fagi
Dela iubiții mei frați,
Dela grădina cu flori
Și dela mele surori,
Dela un fir de tătăia
Dela fete feciorite,
C'am avut și io-o drăguță
Ș-a chemat-o Măriașă
Și la ochi cam negrioașă
Cine-o iubi-o să moară,
Cine-o vrea să o sârute
Dumnezeu să nu-î ajuto,
Și cine-o vrea să o icie
Dumnezeu să nu-o deie.

Când maica că m'o mbăiat
C'un picior m'o legănat
Cu gura m'o blăstămat:
Alule, puiule!
Da nu m'e mai supăra
Că eu rău te-oi blăstăma,
Când în țeară am umblat
Nici un bine n'am așat;
Când doriaș pe ai mei părinți
Plăngeam cu lacrimi ferbăuți;
Când în doriaș dup'a mea țeară
Plăngeam cu inim'amără;
Când în țeară e'am venit
Nici un bine n'am văsit.

Oh! amar inimei mele,
Mă gândi unde m'oi duce
Și mă dusei la căsuță
Și mă dusei la fereastră
Nu mă lasă nici casă
Mă scoase pe poartă afară
Da eu rău mă supărai
Cu glas mare că strigai:
Oh! maica mea cea iubită
Unde ești acum perită
Unde-i glasul cel frumos
Sufletul cel credincios ?

Pângă casa maicei trece
Părăușă cu apă rece,
Maica iese să se spele
Vede că-s lacrimi de-a mele.
Eu din grai așa grai:
Nu fi maică supărată
Că mie așa mi-a fost dată
Să port pușca încărcată,
Nu fi maică necăjită
C'asa mi-a fost rinduită
Să port pușca flântuită
Pușca-i grea, borneu-i greu
Toate 's pe umărul meu.
Tu maică m'ai blestemat
Vinerea pe nespălat:
Să n'am eu noroc în sat,
Nici în sat nici în vecini
Numai tat în țeri străini;
Că șed în casă de rind
Și m'anc profund tot plângând
Profund acru, nesărat
Su' picioare frământat
Și cu fontul măsurat.

Tipai zăbon de postav
Luai pătrințaș cu prav,
Tipai zăbonaș cu bumbi,
Luai pătrințaș cu plumbi,
Pătrințașu mi-i mănășu
Și borneu taică meu
Și pușca mi-i soră dulce
Baionetul frate-de cruce.

Dela Dunăre pe vale
Merg trei sute de cătane
Cu un căpitan călare
Și grai căta dubaș
Să bat un dinărișu marș.
Strigă-mi Doamne cine-mi strigă
Strig-un căpitan din carte:
Ieșiți feciori din cetate
Și vă puneți trei în trei
Și tot mână lângă mână
Voinicași cu pușca plină,
Și voi haidaiși fără frică
Nu cătați că doi, trei pică.
Da unul din companie
Toată noaptea nu s'alină,
Ci tot scrie la hârtie
Și trimete la Franție.
Da Franția-i mănioasă.
El prinde cartea de loc
Și o țipa căta foc
Că-i fecior fără noroc.
Maică, maică, draga mea
Colo sus s'o scăpătat,
C'acolo-i steagul piecat
Și badea pe drum picat
Cu pistolul la picioare,
Cu sabia pângă foale,

Ou știu somnul l'o lovit
O pușcă l'o prăpădit
Că napoi n'o mai venit

Nici așa, maică, nu-î bine
Să umblu din zi 'n noaptea
Tot cu bornoul pe spate.
Nici așa, Doamne, nu-î bine
Să umblu din țară'n țară
Cu prefontul susuoară
Și să umblu din sat 'n sat
Cu prefontul cel uscat.
Pușca și curetele
Oboară-mi umerele.
Bată-te împérate, bată,
Cea jale-a feciorilor
Lacrimile maicilor!

Vai sêraca cătana
Când aude porunca
Lasă lingura pe bled
Și lasă plugu 'n ogor
Și cu ochii plini de dor
Și lasă nevasta grea
Vine vremea ș'o făcea
Și pruncul umblă pe vatră
Nu știe cine îi tată
Toată casa lăcrămează
Și pe tatăl său poștează
— Jele-i Doamne cui-i jele,
Jele-i Doamne maicii mele,
Că m'o crescut așa mare.
Haznă de mine nu are.
Da mai jele-i lui Dumnezeu
După un voinic ca și eu.

NOUȚĂȚI.

ARA, 1 Ianuarie n. 1904

Din cauza schimbărilor în tipografia care o renouim, numărul de azi îl tipărim pe 6 pagini. Ab-mențit vor fi însă paginile cu numărul viitor, care va avea 4 pagini!

— Pe „deres“ cu ei! „MagyarSzó“ de săptămână scriind despre obstrucția din Diera țării, pe care o fac cei vre-o 14 deputați kossuthiști, tinând astfel, cu vorbiri fără sfârșit, pe loc mersul afacerilor țării, scrie că netrebnicii aceia de deputați ar trebui trași la deres. Să li-se dea — ca pe vremea veche — câte 25 băte bune, dar nu plată din banii cu greu strinși de țieții contribuabili.
Și noi zicem tot așa!

— Rescumpărarea felicitărilor de Anul nou. Obiceiul felicitărilor de Anul anul, cu mari pierderi de timp, cu cheltuieli și alte inconveniente, de câțiva ani încoace a fost pus și la noi în serviciul culturii noastre naționale. Inceputul l-a făcut Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, care a inițiat rescumpărarea felicitărilor în favorul Muzeului istoric și etnografic și cărei i-a și succedat alimenta fondul de zidire pe această cale an de an cu o sumă destul de considerabilă. De oare-ce Muzeul se va preda deja în anul viitor destinațiunii sale și Asociațiunea mai are trebuință de mijloacele bănești pentru instalarea lui, ar fi de dorit ca la proxima aniversare să se facă cât mai multe rescumpărări în favorul acestui scop. Prin aceste rescumpărări putem ajuta o frumoasă instituțiune culturală fără a ne împune cea mai mică jertfă. Biroul Asociațiunii va publica și de astădată consemnarea donațiilor în o mică broșură ce se va trimite tuturor persoanelor care își vor rescumpăra felicitările.

— Răstignirea lui Isus. „Alkotmány“ de la 28 Dec. scrie: Acest titlu sigur va suna curios tuturor, cari știu, că acum suntem înaintea nașterii, dar nu a răstignirii lui Isus. Trebuie însă să știți, iubii cetitori, că acest titlu răstignirea lui Isus, nu e complet, ci complet așa sună: Răstignirea a doua oră a lui Isus la sârbătoarea nașterii lui. Dar această răstignire a comis'o un jidov, anume Rubinstein Matyas, care a scris în ziarul „Egyetértés“, că răstignirea lui Isus nu a fost lucru crud și condamnat, ci lucru — după lege. Noi însă nu ne putem la ceartă cu rabinul Rubinstein, căci linem sub demnitate de a sta de vorbă cu un jidov spurcat și știm, că toată lumea jidovească consideră răstignirea lui Isus de lucru legal, cu toate, că lumea cu simț o condamnă și o socotește drept de cea mai urtă și josnică faptă a omenimei. Sânge nevoinat și curat a curs la răstignirea Domnului, dar Jidovilor numai curățenia, nevoința și dreptatea nu le place, ci îmbrățișază ceaia minciunei și falsității. De aceea nu au ei nici o faptă nobilă, fără înșelăciune, și de aceea duc pustire pe ori unde vor trece. Aceasta e fatalitatea lor, dar noi — ascultind de Domnul nostru Isus Christus — n'avem să-i urim, ci să compătîmim pe cei rălăciți. Dar mai tare compătîmim pe ei și pe — cetitorii creștini ai lui „Egyetértés“, cari primesc drept dar de Crăciun răstignirea lui Christ. Și compătîmim pe creștini cari primesc cu brațele deschise pe Jidovii, neștiind, că prin aceasta dau mâna minciunii și Juda, depărtindu-se de farul adevărului al dreptății, de creștinism. Noi ne bucurăm din inimă, că am găsit în pârvoza, care ne apăra de rele și soarele luminător, și ne rugăm, ca să dea D-zeu și asupra țării istovite și suple de Jidani, soarele dreptății, care va descoperi toate relele și ne va păzi de ele.

— Kité az ország? (a cui e țeara?) Sub acest titlu ziarul „Hazánk“ scrie următoarele:

„Kóbor Tamás scrie în „Pesti Hirlap“ un roman cu titlul „Cenozotca“, care dă prilejul să răspundem la întrebarea pusă în fruntea articolului. Noi — așa se vede — greșim, dacă credem că Ungaria e a Ungurilor, cari — așa credem — sunt un popor creștin. A Di Kóbor, care de altfel nu își desparte numele (Kóbor înseamnă pe ungereste, pribeg. Red) de mult laudă însuși și cele grandioase ale Jidovilor și chiar acum discută cu obraznicie fără seamăn, că jidovii vor deveni la sigur, elementul conducător în Ungaria, fiind și cel mai perfect element. Destul atâta comentariu să lăsăm să vorbească Herr Kóbor pentru noi. Explicările, la prea grandioasa seriere o dă jidovul Stadler, care zice următoarele: Mă cheamă în cancelarie mai marele meu

— dacă aș putea, și aș scoate creierii din cap, și mi zice: „Dapoi D-ta dl-e Stadler, de ce nu lucrezi Sâmbăta? Eu zisei: Pentru-că sunt jidov temător de D-zeu și sîntă mi-e mie Sâmbăta. El îmi răspunde: Atunci du-te la Palestina, căci aici suntem în țeară creștină și noi odihnim Duminecă! — Nicî mie nu mi-a trebuit mai mult și mă răstii cătră el, de era să se rostogolească de pe scaun; înainte de a vorbi unui om, ca mine — tată a 10 copii — scoateți țigara din gură și stai smirnă! Ear dacă nu ai văzut încă lege, apoi te uită în cartea de lege unde scrie, că Ungaria nu e a creștinilor ci a ungurilor! Și țeara aceasta ie mai curind a mea decât a ta, pentru-că am crescut deja 8 copii patriei. Ear Dumnezeu este al meu și dacă îmi servese lui, servese din al meu. Ai înțeles?“ ...

— Eată cum își bat joc Jidani de Unguri și aceștia-s siliți să rabdo!

— Epilogul alegerii dela Ugra. In contra ministrului-președinte Tisza, cam își vor aduce aminte cetitorii nostri, candidase, cu program kossuthist, și avocatul din Oradea Dr. Stokker József, rămânând însă în minoritate. Stokker a făcut acuma Lună arătare criminală la procuratura din Oradea-mare în contra mai multor notari, juzi comunali și preoți pe motiv, că ar fi comis ilegalități. Procuratura încă nu a adus hotărîre în cauza asta.

— Petrocere. Coral vocal bisericesc gr.-or. rom. din Bozoviei aranjază la 26 Decembrie 1903 st. v. (8 Ianuarie 1904 st. n.) a doua zi de Crăciun concert împreună cu tratru și joc în sala casinei române (hotel Stanoilovici), la care cu toată stima vă invită comitetul. Prețul de intrare: locul I. 2 coroane 40 fileri, locul II. 1 coroană 40 fileri, locul de stat 60 fileri. Membrii pot avea favorul prețurilor pe jumătate numai în cazul acela, dacă își vor rescumpăra biletele înainte de ziua petrecerii. Bilete de intrare să allă spre vânzare la institutul de credit și economii „Nera“ și seara la casă. Inceputul precis la 7 ore seara. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și să vor cuita pe calea ziaristică.

— Ucigași bestiali. Din Talpăș (Bihar) ni-se scrie despre un omor, îngrozitor, care do zile ține în fierbere comuna întreagă. Illica și George Flora, dușmani vechi ai lui Vasile Negruș, l'au pândit Sâmbăta trecută pe drumul țării și s'au năpusit apoi asupra lui, spărgându-i capul cu ciomegile lor. Au luat apoi trupul și l'au legat de pârghie de fântână, unde a fost găsit a 3-a zi. Geandarmăria i-a prins pe ucigași, cari au recunoscut crima.

— Luigi Cazzavillan. Ziarul „La Roumanie“ dedică repausatului Cazzavillan cuvinte avlante de adio, din cari traducem în estras următoarele:

„Onoare acestui străin, care a muncit pentru Români! Tricolorul nostru să fălăie asupra cosciugului lui, alături de tricolorul italian! El va dormi în cimiteiriul ortodox, pentru-că să fie mai aproape de inimile noastre! Căci, murind tiner, el a trăit destul. Un aventurier de soiul acesta — și noi luăm acest cuvânt în accepția sa cea mai înaltă — nu odihnește. Cel-ce s'a luptat contra Germanilor și contra Turcilor, după-ce luptase pentru independența italiană, s'a luptat și contra miseriei și indiferinței. A învins: dar corpul lui era acoperit de rânii glorioase și adînci! A căzut, când indiferența miseria și cel al treilea inimic, ignoranța, zăceau învinse la picioarele lui. Cazzavillan a fost un adevărat conducător, care înlocuiește și completează pe învățătorul. Fiu al Italiei dormi somnul tîu în pămînt frățesc!“

— Acum e ocazia! Cine vrea să cumpere obiecte pentru cadouri de Crăciun și Anul-nou, să nu scape ocazia de a cumpăra foarte ieftin la prăvălia lui Nádler Lajos, în Arad, Andrassy-tér 16.

— Cadouri de Crăciun, An-nou și ocazionale în cele mai ieftine prețuri și în asortiment colosal la giuvargiul Weinberger Ferencz. Arad, în edificiul hotelului central. Nr. telefonului 439.

— Atragem atențiunea onorabilor cetitori asupra anunțului de pe pagina patra a croitoriei engleze alui Sugár József, unde se pregătesc vestiminte după croiul și moda cea mai elegantă.

— Nicî o damă care are zestre de un milion nu poate cere giuvaericele mai frumoase, ca acele dela Parkas-Streicher, Tököly-tér, casa băilor Katalin (Opre), lângă biserica română, Arad; aci să allă un mare

asortiment de giuvaericele de aur și argint, cu prețuri foarte moderate. Intrare separată pe piața Tököly. Aci se pot comanda supt prețuri tare moderate cadourile de crăciun și anul-nou, din aur și argint de China.

— Schimbare de local. Renumitul dentist Morgenstern Gyula și a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratece șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața Andrassy Nr. 15.

— Cea mai nestrăicătoare cremă pentru înfrumusețarea tenului e crema de flori de iliac, un borcan costă 1 cor.

— Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor. Săpun de flori de liliac bucata 70 fil. Pasta Iuno 2 cor. Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușeliei, flegmei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria“ alui Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casa Dengl)

— Spirit rafinat vînzare, are . 118.—
" " mică . 120.—
" brut vînzare mare . 116.—
" " mică . 119.—
100 chilograme borhot uscat 12.80.—13.—

— Bursa de grîne din Budapesta.
50 chlgr. grâu pe Aprilie. cor. 7.90—7.91
" " săcară pe Aprilie . 6.69—6.70
" " porumb pe Aprilie . 5.51—5.51
" " ovês pe Aprilie . 5.21—5.22

— Bursa comerțului cu porci din Kőbánya.
Raport dela 1 Decembrie.
Porci grași (ungari), per. peste 400 Kgr. 110—118 fil
" " " până la 300 . ————
" " " tineri până la 320 . 132—134 "
" " " tineri " 250 . ————
" " (sărbi) per. peste 260 . 120—121 "
" " " până la 240 . 118—119 "

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Bărcianu.

INSERȚIUNI ȘI RECLAME.

134-tek.

Árverési póthirdetmény.

A nagyhalmágyi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság, Viktoria tak. és hitelintézet végrehajtónak Dr. Román István nagyhalmágyi ügyvéd mint további végrehajtóhoz való csatlakozásának elrendelése mellet közhírre teszi, miszerint Dr. Román István ügyvéd végrehajtónak Nikora Togyer a Tomi végrehajtást szenvedő elleni 233 korona 16 fillér tőke jár. iránti végrehajtási ügyében 1717 számú végzéssel elrendelt — illetőleg az ugyan azon szám alatt a csucusi 81 számú telekjzkönyvben felvett ingatlanokra vonatkozólag kibocsájtott árverési hirdetményben az 1904 évi január hó 21-ik napjának d. e. 10 órájára Csúcs község-házban kitűzött árverés az 1881 évi 60 t. cz. 167 § értelmében az aradi Viktoria tak. és hitelintézet végrehajtó javára is 230 korona tőke és járulékaiból álló követelésének kielégítése végett meg fog tartatni.

Jelen árverési kérvényért végrehajtató költségei 21 korona 45 fillérben végrehajtást szenvedő terhére megállapítatnak.

Miről kérvényező Papp Vazul ügyvéd által és a többi összes érdekeltek értesítettek.

Nagyhalmágyon a kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1903 év november hó 12-én.

Olvashatatlan aláírás,
90 1—1 kir. járásbíró.

„Carte de compunere“

(Stilistică), pentru școalele populare în 2 cursuri concentrice, întocmită pe basa noului plan ministerial de învățământ de Iuliu Birou, învățător. Cursul I. pentru clasa III.

și IV. și Cursul II. pentru clasa V. și VI. Lecțiile sunt schițate după planul „Treptelor formale“, ambele cursuri se pot comanda dela autor în Nagy-Tikvány (Krassó-Szörény-m.) u. p. Kákova și dela librăriile principale din patrie cu prețul 1. c. 50 f. La comanda mari pe lângă rabatul cuvenit.

42 4—

Înștiințare.

Am onoare a înștiința pe stimați preoți și învățători din jurul Aradului, precum și pe elevii teologilor și preparandiali că că întocmai ca până acum, așa și în prezent, în prăvălia mea pot găsi cele mai bune, mai de modă și mai ieftine haine de tot felul.

Rog pe onoratul public ca după cum m'a onorat cu încrederea sa în trecut, așa și în viitor să mă facă partaș de aceeași încredere.

Din parte-mi nu voiu întrelăsa nimic pentru a servi punctual și bine onorata clientela.

NOTĂ.

Paltoane de iarnă preoțești, la stic fin, negru, Cor. 20—50.
Ulster crețe, negre) de iarnă " 22—50.
Manteguac
Ulster de iarnă, sur închis, postav dublu " 20—40.
Haine din materii moderne în toate culorile " 14—50.
Pantaloni kangatn " 6—13.
Paltoane de băieți mai mari " 12—30.
Vestminte " 10—30.
Paltoane de băieți mai mici " 5—16.
Vestminte de păieți mai mici " 7—28.
Esemplare de specialitate din redingotele Franz Josef, stofa cea mai fină engleză " 36—70.

Tot astfel halat matinal, havelocuri, blane (bundă) de călătorit, paltoane de blănării, precum și căbaturile de trăsura și sacuri de picioare. Asortiment colosal.

Pentru durabilitate iau garanță.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 534.

Cu distincă stimă:
MOSKOVITZ ZSIGMOND,
Arad, Edificiul Teatrului, Fondat la 1874.

Imprumuturi de bani

mijlocește pe seama comersanților de sine stătători, meseriașilor mai departe

funcționarilor și învățătorilor rurali.
Agentul Gáspár Soma în Arad Bocskai tér 3. În scrisori să se pună și marcă pentru răspuns.

Prful pudding de renume universal Br. Bettker

Pentru completarea mesei festive
pentru potențarea
apetitului bun
se pot afla în prăvălia mea de delicatose:

Pești vii orî pregătiți, raci
Vînat diferit
Curcan îngrășat
Caviar vestit de Orșova
Conserva de pește, cărnuri și legume
Pașteturi fine, aspice de pește
Sosuri picante, șalată de pește și italiană

Extracturi de cărnuri, apatisante
Bureți micre, teă-unt, brânzeturi
Manelade, compoturi
Zaharicale, prăjituri de teă.
Tortate (Doboș)
Cacca-o holandez Blocker
Teă Ceylon, rum englez
Struguri de deal diferite poame

Vinuri veritabile, rachiuri,
Șampanie franceză și maghiară, vinuri sudice.

Záray Géza
fabricant de delicatose.

85 2—3
Prful de a coace alui Br. Bettker.

Scrierile, tipărirea, tirajul, hor d'oculare.

Numărul telefonului 29.

Fondat în 1850

MAI POTRIVITE DARURI DE CRACIUN GEBHARDT I. ȘI FIUL

ARAD, Piața Andrassy Nr. 16. sticlărie, porcelan, oglinzi, articole de lux și rame pentru tablouri.

Articole de sticlărie de cristal cele mai moderne, argint de alpaca obiecte pentru folosință și de lux, obiecte de lux porcelan și teracotta, vase nipere. Adjustare de biurouri, Lămpi electrice și altele. Tase de Sandvich. Cele mai acomodate obiecte de donuri după moda franceză, engleză și holandeză. Fiecare poate afla atât cât privește prețul cât și gustul diferite obiecte.

Din incidentul târgului de Crăciun prețuri în deosebi ieftine au următoarele:

Articole de sticle, din sticlă fină 41 buc. 4 fl. 30 cr.
Tacâmuri, din porcelan de Carlsbad 5 fl. 90 cr.
Serv. de tea și cafea, p. 6 pers. de majolică 3 fl. 20 și 4 fl. 40.
Service pentru licheuri dela 80 cr. în sus.
Lampe atârnatore, dela 3 fl. 40 în sus.
Serviciu de spălat din 6 buc. dela 4 fl. 50 cr. în sus.
Sticlă col., fărfurie pentru compot cu 6 făr. mic 90 cr.

Cristal	80 cr.
Fărfurii tari, albe, fabricate indigene.	—09 cr.
jamătate tari „	—07 cr.
<i>Ceașce veritabile de majolică Macca;</i>	
Netede colorate	—15 cr.
Presate în formă modernă	—16 cr.
„ . . . . . aurite	—10 cr.

Ceașce cafea de și ceaiu:

Presate în forma modernă, colorate	—30
„ . . . . . aurite	—35
Ceașce format mai mare	—30
Stelagi pentru poame, din majolică colorată.	—70
6 fărfurii la acesta	—70

POFTIȚI A NE PRIVI VITRINELE.

Asigurați: viață, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul mortii, spese de înmormântare!

Agentura principală în Arad
A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobilă, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reovisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grădinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmei, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și ceruiale mai în fleșce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

428 —155

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de pre

Desfacere totală de marfă.

Hajek Antal

Pravaliie de sticlărie și porțelan.

ARAD, Strada FORRAY 7. (Üveg-Udvar).

Pentru sistare de prăvălie cu concesiie oficioasă

desfacere totală de mărfuri

unde se vinde

Marfa sub prețurile de fabrică.

Cel mai bun isvor de aprovizionare pe Crăciun.

Telefon Nr. 247.

77 7—

Telefon pentru comitat și oraș 471.

Pravaliie nouă!

Următorul D-nei Véd. I. Sütő

E. URBAN

prăvălie și magazin de sticlă,
porțelan, lampe și
rame de tablouri.

67 6—

ARAD,

Piața Libertății (Szabadság tér 20).
Casa contelui Nádasdy, colțul străzii
Forray.

Pe lângă prețuri mderate se
afă de vinzare vase de porțelan,
pentru cafea, ceaiu; vase de la-
voir, obiecte de gală din majolika,
lampe de masă și pendante, tot
felul de obiecte de sticlă, obiecte de
cristal, colorate șel.

Cadouri de crăciun și
anul-nou!

Petrol de cristal,
litru 20 cr. (40 fl.).

Pravaliie nouă!

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.
Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea
mai de lux. — Comandele din loc și pro-
vință se efectuează prompt și punctual. —
Lucru bun și solid! Prețuri moderate!
Serviciu punctual! 1045 57—

Diplomă de argint 1885. Budapesta.

Cel mai oftin isvor de cumpăra
din Arad.

Juvaericeale,

bucăți de aur și argint (frânze)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețuri
cele mai scumpe, sau le schimbă
alte obiecte. 1005 4—

Deutsch Izidor,

ofasornicar și juvaeriu

Arad, strada Templu

— Telefon n-rul 438. —

Telefon (pentru oraș și comitat) Nr.

BRAUN N. A.

deposit de culori.

Arad, piața Boros-Béni Nr. 10.

Mare deposit de firnis, culori
ulei fabricat propriu, culori pentru
sirea podelelor, uleiuri pentru mașini,
toate de prima calitate.

— Comandele din provință se
1034 76— efectuează prompt și solid

— Pachetarea gratuit. —

SEIDEL OTTO,

fabricant de căștili,

ARAD, Andrassy-tér Nr.

(vis à-vis cu biserică).

Execut ori-ce fel de chipuri
litar, postav finanțial pentru pompieri
pentru preoți și civili, calitate bună
preț moderat. 935 6—

Tirgul de Crăciun își ia începutul în

Magazinul de modă alui Singer Sándor.

ARAD, ANDRÁSSY-tér 20.

Cu prețuri foarte reduse ajung la vânzare: diferite pânze de lână și de spălat, flanel, catifea de spălat, rufării gata pentru femei și bărbați, șurțe, albe, negre și colorate, batiste, pânzeturii și fețe de mese.

BLOUSE ȘI LINGERII.

Magazinul lui Singer Sándor, Piața Andrassy-tér 20.

87 9—